

Problemy i poglądy

Tomasz Obal

PODSTAWOWE CECHY SYSTEMÓW GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW I DZIAŁALNOŚCI POMOCOWEJ W PAŃSTWACH UNII EUROPEJSKIEJ – WNIOSKI DLA POLSKI

Pierwszym powszechnym systemem gwarantowania depozytów na świecie był system powstały w Stanach Zjednoczonych po Wielkim Kryzysie początku lat 30. ubiegłego wieku. Potem przez wiele lat nie tworzone systemów gwarancyjnych w innych państwach. Również na kontynencie europejskim regulatorzy systemów bankowych nie decydowali się na zinstytucjonalizowanie idei gwarantowania depozytów.

Pierwszy system w Europie powstał w Niemczech w 1966 r. Był to system gwarantowania depozytów w sektorze „banków prywatnych” powstały z inicjatywy samego środowiska bankowego. W latach 70. powołano do życia systemy w Finlandii, Belgii, Hiszpanii, Holandii, Austrii, Wielkiej Brytanii. Mniej więcej w tym samym czasie, czyli w roku 1980, powstał system gwarantowania depozytów we Francji.

Można powiedzieć, że właśnie rok 1980 kończy okres „spontanicznego” powstawania systemów gwarantowania depozytów w państwach obecnej Unii Europejskiej. Kwestia systemów gwarancyjnych długo pozostawała poza obszarem zainteresowania instytucji wspólnotowych. Pierwszym dokumentem wskazującym na dostrzeżenie przez Komisję Europejską kwestii gwarantowania depozytów było wydanie 22 grudnia 1986 r. rekomendacji 87/63/EEC.

Rekomendacja w rzeczywistości zawierała niewiele zaleceń skierowanych do państw członkowskich. Same zalecenia miały zaś charakter dość ogólnikowy. Dokument stwierdzał, że systemy gwarantowania depozytów w państwach wspólnoty powinny spełniać następujące warunki:

- a) gwarancje powinny obejmować tych deponentów, którzy nie dysponują odpowiednimi środkami, aby we właściwy sposób ocenić kondycję finansową banków,

---

Bezpieczny Bank

- b) ochroną powinni zostać objęci deponenci wszystkich legalnie działających instytucji depozytowych,
- c) należy wyraźnie rozgranicyć interwencje podejmowane przed upadłością banku oraz wypłaty środków gwarantowanych po upadłości,
- d) reguły i procedury wypłat środków gwarantowanych powinny zostać określone w sposób bardzo wyraźny i przejrzysty.

Państwa, które systemów gwarancyjnych nie posiadały, miały je powołać do życia. Przy czym państwa te podzielono na dwie grupy. Pierwsza grupa miała wyznaczony termin do 31 grudnia 1988 r. Do grupy tej należały Włochy, Irlandia i Portugalia. Drugiej grupie wyznaczono termin 1 stycznia 1990 r. Do tej grupy należały Dania, Grecja i Luksemburg.

Z tak nałożonego obowiązku nie wywiązała się jedynie Portugalia, która utworzyła system gwarantowania depozytów dopiero w 1992 r.

Kolejnym przełomowym krokiem w Unii Europejskiej było uchwalenie w 1994 r. dyrektywy 94/19/EEC Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie gwarantowania depozytów. Dyrektywa znacznie bardziej szczegółowo niż rekomendacja reguluje kwestie gwarantowania depozytów na obszarze wspólnoty i jest dokumentem obowiązującym do dzisiaj.

Głównymi przesłankami przyjęcia tego aktu prawnego były:

- ❖ konstatacja, że koszty związane z funkcjonowaniem systemu gwarancyjnego są znacznie niższe niż koszty związane ze skutkami paniki bankowej,
- ❖ potrzeba zapewnienia zharmonizowanego minimalnego poziomu zabezpieczenia lokat we wszystkich krajach Unii Europejskiej, przy uwzględnieniu faktu, że taka ochrona jest równie niezbędna do utworzenia jednolitego rynku bankowego jak normy ostrożnościowe,
- ❖ organy decyzyjne Unii doszły do wniosku, że rekomendacja Komisji z 1986 r. nie przyniosła właściwych efektów,
- ❖ nowa dyrektywa miała być elementem promocji harmonijnego rozwoju działalności instytucji kredytowych na obszarze całej Unii.

Jednak myliłby się ten, kto przypuszcza, że dyrektywa Unii Europejskiej reguluje wszelkie aspekty związane z tworzeniem i funkcjonowaniem systemów gwarantowania depozytów w państwach członkowskich. Dyrektywa wskazuje jedynie te płaszczyzny, na których musi nastąpić harmonizacja. Wiele aspektów albo nie jest przez dyrektywę poruszanych albo wręcz wprost stwierdza się, że znajdują się one w gestii swobodnej decyzji państw członkowskich.

Wśród podstawowych wymogów dyrektywy należy wymienić następujące zasady:

- ➔ Obowiązkowa przynależność do systemu gwarantowania wszystkich instytucji kredytowych przyjmujących depozyty.

Warunek ten jest fundamentalnym założeniem polityki harmonizacji, która przewiduje, że deponent zostaje objęty gwarancjami niezależnie od tego jakiemu bankowi działającemu na terenie Unii powierza on swoje pieniądze. Podstawową korzy-

---

Problemy i poglądy

ścią ze zrealizowania tego celu jest zwolnienie deponentów z odpowiedzialności za zdobywanie informacji o tym, czy dany bank należy do jakiegoś systemu gwarancyjnego czy też nie.

Warto jeszcze raz podkreślić, że wymóg dyrektywy nie dotyczy stworzenia jakiegoś systemu gwarantowania depozytów, ale doprowadzenia do takiego stanu faktycznego, który gwarantuje, że wszystkie banki objęte są systemem gwarantowania depozytów. W praktyce okazało się, że warunek ten stał się największym problemem dla Niemiec.

Niemiecki system gwarantowania depozytów do roku 1999 składał się z trzech podsystemów dedykowanych oddzielnie różnym sektorom bankowym. Jednym z tych podsystemów był najstarszy w Europie system powstały w ramach sektora „banków prywatnych”. Podsystemy były budowane na zasadzie inicjatywy środowiska bankowego i funkcjonowały w ramach stowarzyszeń sektorowych.

Problem polegał na tym, że systemy te były dobrowolne, a więc nie spełniały unijnego warunku „szczelności”. W praktyce znakomita większość banków niemieckich należała do któregoś z systemów zabezpieczania depozytów. Zdarzały się jednak drobne wyjątki, które świadczyły o niedopełnieniu normy zawartej w dyrektywie. Stąd też regulatorzy bankowi byli zmuszeni do powołania dodatkowych systemów opartych na zasadzie obowiązkowej przynależności. Utworzono trzy systemy (również oddzielne dla poszczególnych grup sektorowych), które są obowiązkowe i obejmują wszystkie banki. Spełniają one jednak tylko minimalne wymogi dyrektywy co do wysokości gwarancji. Obecnie większość banków należy do dwóch systemów: jeden obowiązkowy gwarantuje depozyty do 20 tys. euro i drugi dobrowolny, który zabezpiecza depozyty w kwocie przekraczającej 20 tys. euro.

- Koszty finansowania systemu muszą być zasadniczo ponoszone przez instytucje kredytowe, ponadto:
  - ❖ zdolność finansowania systemów musi pozostawać w odpowiednim stosunku do ich zobowiązań,
  - ❖ jednocześnie finansowanie systemu gwarancyjnego nie powinno zagrozić stabilności systemu bankowego.

Warunki określające zasady finansowania zostały nakreślone w sposób dość ogólny. W skrócie można powiedzieć, że system gwarantowania depozytów powinien dysponować takim zasobem finansowym, który będzie adekwatny do wielkości potencjalnych zobowiązań. Każdy system musi indywidualnie oszacować jaka wielkość środków jest mu potrzebna, aby prawidłowo wypełniać swoją rolę. System gwarantowania nie może zatem pozostać jedynie rozwiązaniem „papierowym” i musi za nim stać odpowiedni potencjał finansowy.

Z drugiej jednak strony w gromadzeniu środków finansowych nie można przekroczyć pewnej granicy niebezpiecznej dla sektora finansowego. Gromadzenie środków przez system gwarancyjny pociąga za sobą konieczność poniesienia odpowiednich kosztów przez system bankowy. Zbyt wysokie koszty mogą pogorszyć kondycję systemu finansowego i w ten sposób obniżyć jego bezpieczeństwo. Dyrektywa zwraca uwagę na ten fakt i zaleca jego uwzględnienie przy kalkulacji obciążeń na rzecz systemu gwarancyjnego.

Bezpieczny Bank

Ze względu na potrzebę limitowania kosztów, a także ze względu na ograniczanie zjawiska „moral hazard”¹⁾ dyrektywa wprowadza obowiązek wyłączenia spod gwarancji pewnych grup depozytów. Otóż gwarancjami nie mogą być objęte:

- ❖ wkłady złożone przez inne instytucje kredytowe w ich własnym imieniu i na ich własny rachunek (depozyty międzybankowe),
- ❖ wszystkie instrumenty, które mieszczą się pod pojęciem funduszy własnych (np. instrumenty dłużne zaliczane do funduszy własnych),
- ❖ wkłady pochodzące z transakcji związanych z praniem pieniędzy.

Oprócz zestawu tych depozytów, które muszą być wyłączone, Dyrektywa wskazuje także na te kategorie depozytów, które spod gwarancji mogą być wyłączone. Listę tych depozytów zawiera załącznik I do Dyrektywy. Znajdują się na niej depozyty:

- ❖ instytucji finansowych,
- ❖ przedsiębiorstw ubezpieczeniowych,
- ❖ urzędów administracji centralnej,
- ❖ organów regionalnych i lokalnych,
- ❖ funduszy inwestycyjnych i emerytalnych,
- ❖ kierownictwa oraz dużych akcjonariuszy banku (oraz ich bliskich krewnych),
- ❖ spółek będących w tej samej grupie co bank,
- ❖ nieimienne,
- ❖ w walutach innych niż waluty państw członkowskich,
- ❖ dużych przedsiębiorstw.

Dyrektywa gwarantuje pewien minimalny poziom harmonizacji w obszarze standardu wypłat środków gwarantowanych w przypadku upadłości banku. Wystandaryzowany model gwarancji ma za zadanie stworzyć pakiet „usług gwarantowanych” dla europejskiego deponenta. Model opiera się m.in. na następujących założeniach:

- ❖ wypłaty dla uprawnionych deponentów muszą nastąpić najdalej w ciągu 3 miesięcy od dnia niedostępności wkładu, przy czym istnieje możliwość dwukrotnego przedłużenia tego terminu,
- ❖ limit środków gwarantowanych nie może być mniejszy niż 20 000 euro,
- ❖ współodpowiedzialność deponenta nie może być większa niż 10%.

Praktyka obowiązująca w państwach Unii Europejskiej (skład sprzed rozszerzenia w maju 2004 r.) z jednej strony uwzględnia wszelkie zalecenia Dyrektywy, a z drugiej przedstawia dość szeroki wachlarz rozwiązań w myśl zasady, że harmonizacja musi się ograniczać jedynie do zasadniczych aspektów działania systemów. Szczegółowe rozwiązania charakteryzują się więc sporą różnorodnością.

Limity środków gwarantowanych we wszystkich państwach Unii są wyższe lub równe minimum określone w dyrektywie. Także kandydaci w zasadzie w całości dostosowali się do tego wymogu Unii. Jedyne państwami, które uzyskały okresy przejściowe w tym zakresie są państwa nadbałtyckie. Zamierzają one podnieść limity środków gwarantowanych do wymaganego poziomu do 2008 r.

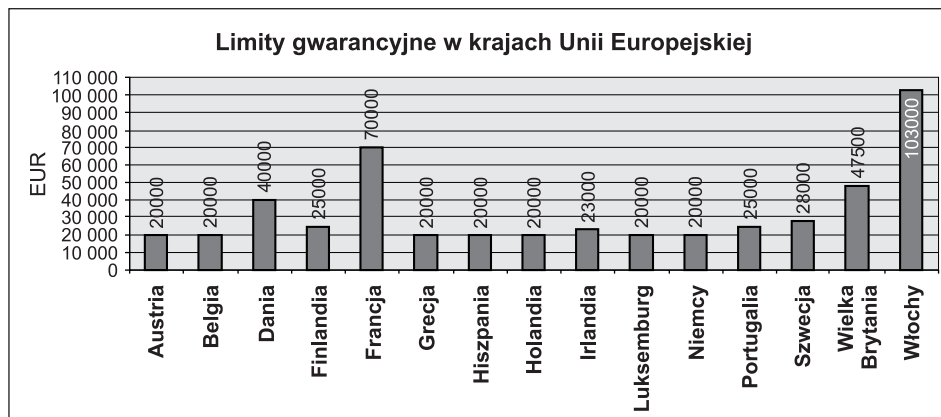
Większość państw ma limity w najbliższych „okolicach” 20 tys. euro. Na tym tle cztery państwa nieco się wyróżniają. Są to Włochy, Francja, Wielka Brytania i Dania.

Problemy i poglądy

Wykres 1. Limity gwarancyjne w krajach Unii Europejskiej

Na powyższym wykresie z konieczności w dość uproszczony sposób przedstawiono limit środków gwarantowanych obowiązujący w Niemczech. W tym wypadku 20 000 euro dotyczy systemu obowiązkowego. Oprócz tego systemu istnieją także systemy sektorowe utworzone na zasadzie dobrowolności, a w nich limity są wyższe. W systemie „banków prywatnych” (banki w formie spółki akcyjnej) limit gwarancyjny jest równy 1/3 kapitałów banku, co oznacza wielomilionowe i praktycznie nieograniczone gwarancje.

Stosowanie współodpowiedzialności deponenta (coinsurance) jest stosunkowo rzadko spotykanym rozwiązaniem wśród państw UE. Możliwość tę wykorzystują systemy w Irlandii, Wielkiej Brytanii, Luksemburgu i obowiązkowy system w Niemczech. W Austrii gwarancjami jedynie do 90% limitu objęte są depozyty osób prawnych.

Większość systemów dość powszechnie wykorzystuje możliwość ograniczenia gwarancji dla niektórych grup deponentów wskazanych w załączniku I do Dyrektywy. Występują jednak pewne różnice w doborze klas depozytów wyłączonych spod gwarancji. W tej kwestii brak jest reguł postępowania. Można jedynie zaznaczyć, że raczej mało powszechne są wyłączenia spod gwarancji depozytów dużych przedsiębiorstw.

Institucje gwarantujące depozyty, oprócz funkcji związanych ściśle z gwarancjami depozytów, w niektórych krajach mają rozszerzony katalog zadań obejmujący możliwość interwencji pomocowej w celu zapobieżenia upadłości banku.

To właśnie zakres dopuszczalnych działań spowodował powstanie rozróżnienia między instytucjami typu „pay-box” a instytucjami typu „risk minimizer”. Pierwsze z nich mogą jedynie dokonywać wypłat środków gwarantowanych po upadłości bankowej. Drugie zaś ograniczają ryzyko niestabilności systemu bankowego również poprzez zapobieganie upadłościom.

Wśród 15 państw UE 9 działa w formule „pay-box”, a 6 (Austria, Belgia, Dania, Francja, Hiszpania, Włochy) w formule „risk minimizer”. W tych państwach, gdzie

---

Bezpieczny Bank

---

możliwe są działania pozagwarancyjne, różnie określa się ich dopuszczalny zakres i różnie wyznacza się dostępne instrumenty finansowe. Jednak regułą jest, że decyzja „czy ratować bank, czy też pozwolić mu upaść” podejmowana jest na podstawie zasady mniejszego kosztu. Wybierana jest ta opcja, która dla systemu gwarancyjnego oraz, patrząc na zagadnienie szerszej, dla systemu bankowego jest mniej kosztowna.

<i>Dostępne formy pozagwarancyjnych interwencji funduszy</i>	
Austria	Wspieranie akcji ratowania banku w trudnej sytuacji finansowej – ustawa nie precyzuje zasad i sposobów interwencji
Belgia	Wspieranie procesu likwidacji banku, jego reorganizacji lub przejęcia przez bank w dobrej kondycji
Dania	Dokapitalizowanie i gwarancje
Francja	Otwarty katalog dostępnych działań pomocowych: pożyczki, zakup wierzytelności, nabycie akcji, inne
Hiszpania	Subwencje, gwarancje dla instytucji przejmującej bank, pożyczki na dogodnych warunkach, pożyczki podporządkowane, nabywanie niskiej jakości aktywów, dokapitalizowanie banku
Włochy	Otwarty katalog instrumentów pomocowych, m.in. kredyt, gwarancje i zakup akcji
Polska	Pożyczka, gwarancje, poręczenia, wykup wierzytelności

Możliwość podejmowania działań pomocowych zapobiegających upadłościom bankowym w żaden sposób nie jest opisana w Dyrektywie 94/19 dotyczącej tylko i wyłącznie gwarantowania depozytów.

W dyrektywie wprost mowa jest o tym, że istnieje swoboda doboru środków i sposobów w zakresie:

- ❖ organizacji i struktury systemu gwarantowania depozytów oraz
- ❖ finansowania systemu gwarantowania depozytów.

Różnorodność organizacyjna ma wiele wymiarów: poczynając od specyfiki regulacji prawnych po oryginalne umieszczenie systemu gwarantowania depozytów w sieci bezpieczeństwa systemu bankowego.

Niektóre z systemów powstały na zasadzie samoorganizacji środowiska bankowego, jak np. system włoski. Opiera się on na dwóch instytucjach (osobno dla banków komercyjnych i banków spółdzielczych) działających na zasadzie konsorcjum utworzonego przez same banki. Podstawowymi aktami prawnymi definiującymi zasady działania systemu gwarancyjnego we Włoszech są statuty obu funduszy.

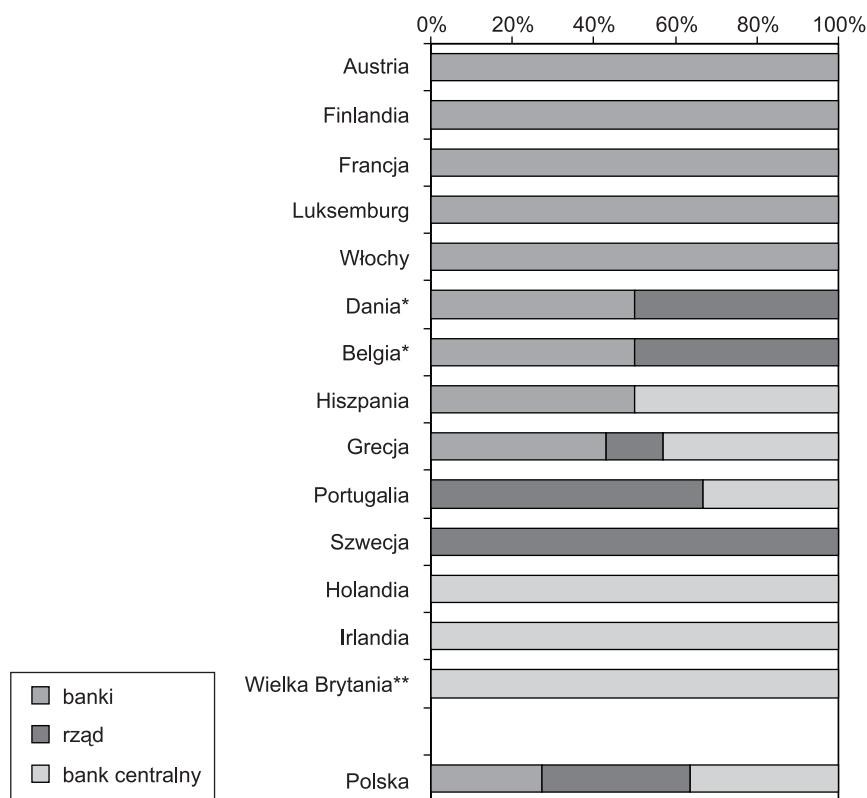
W większości wypadków zasady gwarantowania depozytów zostały umieszczone w aktach rangi ustawowej. Rozwiązanie niejako pośrednie przyjęto w Austrii. Tylko podstawowe kwestie definiujące system gwarantowania depozytów zostały uregulowane w ustawie. Szczegóły pozostawiono do rozstrzygnięcia przez sektorowe organizacje zrzeszające różnego rodzaju banki (istnieje tam 5 podsystemów gwarancyjnych).

Problemy i poglądy

Różnie instytucja gwarantująca depozyty bywa umieszczana w systemie regulacyjnym sektora bankowego. Najczęściej w UE jest to oddzielna instytucja. Czasami jednak, tak jak to jest w przypadku Irlandii i Holandii, znajduje się ona w strukturze banku centralnego.

W przeważającej większości przypadków, będąc niezależną instytucją, pozostaje jednak w ścisłych związkach z pozostałymi istotnymi podmiotami sektora bankowego. Związki te najłatwiej prześledzić na podstawie procedury powoływania kolegialnych organów systemów gwarantowania depozytów.

Wykres 2. Zasady powoływania członków organów kolegialnych kierujących systemami gwarancyjnymi, ze względu na podmioty mianujące

* W przypadku Danii i Belgii przedstawiciele deponentów potraktowano jako przedstawicieli rządu z uwagi na podmiot mianujący

** W Wielkiej Brytanii Zarząd powoływany jest przez Financial Services Authority

Źródło: opracowanie własne

Bezpieczny Bank

Na powyższym wykresie dokonano pewnego uproszczenia redukując zbiór ośrodków powołujących członków organów zarządzających funduszami do trzech: bank centralny, ministerstwo finansów i organizacje stowarzyszające same banki. Ponieważ sama struktura zarządzania systemami, ma różny stopień skomplikowania, przeto do analizy brano było „najwyższe” ciało kolegialne pochodzące z mianowania przez ośrodki zewnętrzne. Czasami to była Rada (w systemach, gdzie występuje zarówno Rada, jak i Zarząd), a czasami był to Zarząd – tam, gdzie kierownictwo jest jednoznaczne.

<i>Szczegółowe zasady powoływania organów zarządzających</i>	
Austria	Istnieje pięć podsystemów gwarancyjnych odrębnych dla różnych grup banków. Członkowie zarządów poszczególnych podsystemów wybierani są na walnych zgromadzeniach stowarzyszeń poszczególnych grup bankowych. Cztery podsystemy są spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością (<i>GmbH</i>), a jeden spółką akcyjną (<i>AG</i>).
Belgia	Zarząd Funduszu złożony jest z przewodniczącego i 11 członków. Wszystkich mianuje król, czterech reprezentuje instytucje kredytowe, dwóch towarzystwa inwestycyjne.
Dania	Zarząd nominowany jest przez ministra gospodarki spośród ekspertów prawa i ekonomii oraz przedstawicieli instytucji uczestniczących w systemie, a także spośród przedstawicieli deponentów.
Finlandia	W zarządzie zasiadają przedstawiciele banków – uczestników systemu. Reprezentant rządu może zostać delegowany do zarządu Funduszu w sytuacji, gdy Fundusz uzyska państwową pomoc.
Francja	Funduszem kieruje zarząd, którego prezes i członkowie nominowani są przez specjalną komisję złożoną z dwunastu przedstawicieli banków należących do systemu.
Grecja	Przewodniczącym Rady Funduszu jest wiceprezes banku centralnego. Dwóch członków wyznacza bank centralny, jednego minister gospodarki, trzech Związek Banków Greckich.
Hiszpania	Istnieją trzy systemy gwarancyjne odrębne dla różnych grup bankowych. Każdym z systemów kieruje komitet zarządzający składający się w równej części z przedstawicieli Banku Hiszpanii i instytucji członkowskich. Członkowie powoływani są przez ministra gospodarki. Funkcję prezesa pełni reprezentant Banku Hiszpanii.
Holandia	Nie została powołana odrębna instytucja gwarantująca, systemem zarządza jeden z departamentów banku centralnego.
Irlandia	Systemem zarządza bank centralny. Zajmuje się tym Departament Nadzoru Bankowego.
Luksemburg	Funduszem kieruje komitet wykonawczy wybrany przez zgromadzenie przedstawicieli wszystkich instytucji członkowskich.
Niemcy	System dobrowolny posiada administrację opartą na strukturach Związku Banków Niemieckich, który był twórcą systemu. System obowiązkowy skła-

Problemy i poglądy

	da się z trzech funduszy (dla banków prywatnych, banków publicznych i banków spółdzielczych). Administrowanie tymi funduszami ustawa przekazuje bankowi Kreditanstalt fuer Wiederaufbau (<i>KfW</i>). Bank KfW został założony w 1948 r. jako publiczna korporacja. Do jego zadań należy m.in. promocja niemieckiej gospodarki. 80% kapitału posiada Republika Federalna, pozostałe 20% posiadają poszczególne landy. Federalne Ministerstwo Finansów ma uprawnienia do przekazania administracji tymi funduszami podmiotom prywatnym. Obecnie fundusze przeznaczone dla banków prywatnych oraz dla banków publicznych są (w wyniku decyzji ministerstwa) zarządzane przez spółki prywatne. Jedynie trzeci fundusz pozostał w zarządzaniu KfW.
Portugalia	Fundusz zarządzany jest przez trzyosobowy komitet. Przewodniczącego komitetu wybiera prezes banku centralnego spośród członków zarządu banku centralnego. Pozostałych dwóch członków komitetu powołuje minister finansów po konsultacji z bankiem centralnym oraz stowarzyszeniem reprezentującym banki komercyjne działające w Portugalii.
Szwecja	Zarząd składa się z maksimum siedmiu członków powoływanych przez rząd.
Wielka Brytania	Zarząd systemu powoływany jest przez instytucję nadzorującą rynki finansowe – Financial Services Authority (FSA). Powołanie prezesa zarządu wymaga zgody ministra skarbu.
Włochy	Fundusz włoski ma formę konsorcjum stworzonego przez banki. Zarząd i komitet wykonawczy są ciałami, które podejmują wszystkie decyzje związane z wykonywaniem przez Fundusz funkcji statutowych. Zarząd składa się z 16 do 22 członków wybieranych przez zgromadzenie generalne, z zastrzeżeniem, że co najmniej 5 członków musi reprezentować małe banki, które w niewielkiej części partycypują w kosztach działalności Funduszu. Komitet wykonawczy powoływany jest spośród członków zarządu i podejmuje decyzje o mniejszym znaczeniu.
Polska	Przewodniczącego Rady BFG powołuje premier na uzgodniony wniosek ministra finansów i prezesa NBP. Czterech członków mianuje prezes NBP, trzech Związek Banków Polskich, trzech minister finansów.

Wnioskiem z analizy zasad powoływania organów kierowniczych może być konstatacja, że tam gdzie system był tworzony na zasadzie samoorganizacji środowiska bankowego, tam też system gwarantowania depozytów znajduje się pod całkowitą kontrolą organizacji samorządu bankowego. W pozostałych wypadkach większe znaczenie uzyskują takie ośrodki jak bank centralny czy ministerstwo finansów.

Dyrektywa nie nakłada żadnych szczególnych wymagań dotyczących sposobów akumulacji środków (*ex ante*, *ex post* lub ich kombinacja). Wskazuje jedynie, że systemy powinny być w stanie wypłacić deponentom kwoty gwarantowane w przeciagu wskazanego ustawą okresu. Kluczową sprawą jest spełnienie tego wymagania przez każdy system.

Zgodnie z Dyrektywą: „koszty finansowania muszą być zasadniczo ponoszone przez instytucje kredytowe” oraz „zdolność finansowania tych systemów musi pozostawać w odpowiednim stosunku do ich zobowiązań; jednakże nie powinno to zagrozić stabilności systemu bankowego w państwie członkowskim”.

Bezpieczny Bank

<i>Podstawowe cechy finansowania systemów gwarantowania depozytów w UE i w Polsce</i>					
Kraj	Akumulacja środków na system	Rodzaj opłaty	Podstawa opłaty	Docelowy poziom funduszu	Dodatkowe źródła finansowania
Austria	Ex post	Liniowa	Dep.gwarant.	–	Wzajemne pożyczki 5 funduszy branżowych
Belgia	Ex ante	Liniowa	Dep.gwarant.	0,5% dep.gwarant.	Tylko dodatkowe wpłaty banków
Dania	Ex ante	Liniowa	Dep.gwarant.	2 mld EUR	Pożyczki z budżetu
Finlandia	Ex ante	Zależna od ryzyka	Dep.gwarant.	2% dep.gwarant.	Pożyczki na rynkach finansowych
Francja	Ex ante	Zależna od ryzyka	Dep.gwarant.	–	Pożyczki od członków systemu
Grecja	Ex ante	malejąca	Dep.gwarant.	–	Pożyczki od członków systemu lub z innych źródeł
Hiszpania	Ex ante	Liniowa	Dep.gwarant.	1% dep.gwarant.	Wyjątkowo – wpłaty Banku Hiszpanii
Holandia	Ex post	Liniowa	Dep.gwarant.	–	Nieoprocentowane pożyczki z Banku Holandii
Irlandia	Ex ante	Liniowa	Dep.ogółem	–	Pożyczki z Banku Irlandii
Luksemburg	Ex post	Liniowa	Dep.gwarant.	–	Brak danych
Niemcy	Ex ante	Zależna od ryzyka	Zobowiązania banku	–	Brak danych
Portugalia	Ex ante	Zależna od ryzyka	Dep.gwarant.	–	Pożyczki na rynkach finansowych
Szwecja	Ex ante	Zależna od ryzyka	Dep.gwarant.	2,5% dep.gwarant.	Pożyczki z <i>National Debt Office</i>
Wielka Brytania	Mieszana	Liniowa	Dep.gwarant.	–	Pożyczki z Banku Anglii do 175 mln funtów

---

Problemy i poglądy

Większość modeli finansowania oparta jest na akumulowanych funduszach, czyli są to modele typu *ex ante*. W niektórych z tych systemów wyznaczono docelowy poziom akumulacji i waha się on w granicach od 0,5% do 2,5% depozytów gwarantowanych w systemie.

Wysokość maksymalnej stawki opłaty na system gwarantowania (w systemach *ex ante*) zawiera się w przedziale od 0,0525% (Belgia) do 0,3% (Finlandia, Szwecja i Wielka Brytania) przyjętej podstawy (przeważnie depozyty gwarantowane).

W 5 systemach opłata została zróżnicowana w zależności od ryzyka działalności poszczególnych banków. Stosowane systemy oceny tego ryzyka są bardzo różne. Występują modele bardzo proste (jak w Portugalii), gdzie opłata zróżnicowana jest tylko w zależności od wysokości współczynnika wypłacalności. Występują także systemy skomplikowane (Francja i Włochy), gdzie stosuje się niezwykle zawiłe algorytmy z wykorzystaniem bardzo wielu współczynników finansowych.

Podsumowując, należy podkreślić, że kwestia kształtu systemu gwarantowania depozytów tylko w bardzo niewielkim zakresie została przesądzona przez normy określone w dyrektywie Unii Europejskiej. Pozostała „przestrzeń decyzyjna” poszczególnych systemów państwa członkowskie Unii Europejskiej zagospodarowały w sposób autonomiczny.

Przypis

- ¹⁾ Zjawisko powszechnie występujące w obszarze ubezpieczeń majątkowych polegające na wzroście ryzyka (tendencja do nasilania zachowań ryzykownych) wraz z objęciem danego podmiotu ubezpieczeniem.